

FYLKESMANNEN I FINNMARK

FINNMÁRKKU FYLKKÁMANNI

Norges- vassdrags og energidirektorat

nve@nve.no

Deres ref
200903199-15

Deres dato
24.04.2014

Vår ref
Sak 2014/500
Ark 563

Vår dato
08.08.2014

Saksbehandler/direkte telefon: Jostein Fløgstad - 78 95 03 66

Fylkesmannens uttalelse til søknad om konsesjon for bygging av Hamnaelva kraftverk i Loppa kommune - Finnmark Kraft AS

Viser til søknad fra Finnmark Kraft AS, datert 4. april 2014.

Saken gjelder:

Finnmark kraft AS søker om konsesjon for bygging av Hamnaelva kraftverk i Loppa kommune.

Beskrivelse av tiltaket

Hamna kraftverk vil utnytte vannføringen fra et felt på 5,4 km² i Loppa kommune i Finnmark. Kraftverket vil utnytte et fall på om lag 330 meter, med et inntak fra kote 333 over en strekning på ca. 1,3 km ned til kraftstasjonen ved kote 4, ved utløpet til Øksfjorden.

Hamna kraftverk vil ha en installasjon på 1,5 MW, og gi en årlig gjennomsnittlig produksjon på 4,0 GWh. Anlegget bygges med dam og inntak med en reguleringsmulighet på 5 meter, der vannet ledes videre i en nedgravd rørgate ned til kraftstasjonen.

Det vil gå en midlertidig anleggsvei fra fylkesveien og opp i dalen, langs rørgaten.

Tiltaket medfører redusert vannføring langs en om lag 1300 meter lang elvestrekning. Med tanke på estetiske og biologiske hensyn av vassdraget, planlegges det å slippe 32 l/s minstevannføring om sommeren og 4 l/s om vinteren.

Dagens situasjon og eksisterende inngrep

Vassdraget er ikke omfattet av verneplan for vassdrag og er ikke et nasjonalt laksevassdrag. Området er ikke omfattet av vern etter naturmangfoldloven.

Hamnaelva krysser under RV 882, like overfor utløpet i sjøen. Elva er lagt i rør under veggen og danner et vandringshinder for fisk. Det er tidligere tatt ut masser langs nordsiden av elva. Det går en kraftlinje parallelt med riksveien som krysser Hamnaelva om lag 150 m ovenfor veien. Høgspenlinja fra Øksfjord og inn til Øksfjordbotn ligger i øvre del av nedslagsfeltet,

om lag 5 km fra inntaksdammen. Influensområdet er derfor avgrenset av tyngre tekniske inngrep på alle kanter.

Lovverk og vurderingsgrunnlag

Fylkesmannens vil gjennom uttalelser i slike saker påse at alle relevante miljøfaglige og reindriftsfaglige aspekter er belyst tilstrekkelig i samsvar med gjeldende lovverk og retningslinjer. I den enkelte sak må det foretas en avveining mellom disse interessene og energipolitiske hensyn.

Naturmangfoldloven

Naturmangfold setter rammene for forvaltning av norsk natur. Loven har to overordnede forvaltningsmål om at alle naturtyper, økosystemer og arter skal ivaretas innenfor deres naturlige utbredelsesområde, jf. § 4 og 5.

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet som berører natur, jf. § 7. Det skal fremgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saken. Manglende vurdering etter naturmangfoldlovens alminnelige bestemmelser er å anse som saksbehandlingsfeil, på lik linje med brudd på § 17 i forvaltningsloven "forvaltningsorganets utrednings- og informasjonsplikt.

Tiltaket må også veies opp i mot andre viktige samfunnsinteresser jf. § 14

Vannforskriften

Vannforskriften setter rammen for forvaltning av vann i Norge. Vannforskriften har som mål at alt overflatevann skal minst ha god økologisk og god kjemiske tilstand og at grunnvann skal minst ha god kjemisk og kvantitativ tilstand, jf. § 4 og 6.

Nye fysiske inngrep, som vannkraft, vannuttak og veibygging, kan tillates selv om det medfører at miljømålene ikke nås, dersom samfunnsnyttien er større enn tap av miljøkvalitet, jf. § 12. Det forventes imidlertid at man strekker seg langt for å begrense negativ utvikling. Det kan imidlertid ikke gis tillatelse til forurensning som vil gi dårligere enn god tilstand.

Ved inngrep i vann er dokumentasjon og vurdering av tiltaket etter vannforskriften § 12 en sentral del av kravet til kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldlovens § 8. Før det kan gis tillatelse til ny aktivitet eller nye inngrep må man derfor dokumentere eller sannsynliggjøre tilstanden i vannforekomsten(e) før inngrepet, samt sannsynliggjøre hvilke effekter man kan forvente at inngrepet vil medføre og om hvorvidt vannforekomsten(e) vil endre tilstand som følge av inngrepet.

Dersom vurderingene viser at det er usikkerhet i forhold til dagens tilstand eller hvilke konsekvenser et tiltak vil ha, vil denne usikkerheten kunne være grunnlag for avslag etter *føre-var-prinsippet*, jf. naturmangfoldlovens § 9, eller gi grunnlag for krav om sterkere avbøtende tiltak.

Landskapseffeter og inngrepsfri natur

Målet om å bevare inngrepsfri natur er uttrykt i flere stortingsmeldinger. Blant annet i St.meld. nr. 17 (1998-99) "*Verdiskaping og miljø – muligheter i skogsektoren*", nr. 39 (2000-2001) "*Friluftsliv*", nr. 42 (2000-2001) "*Biologisk mangfold*", nr. 21 (2004-2005) og nr. 26 (2006-

2007) ”Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand”. I Prp. 1 S (2010-2011) Miljøverndepartementet går det klart fram at inngrepsfrie naturområder som er igjen, skal tas vare på. Den nye regjeringen har imidlertid gjennom sin politiske plattform (Sundvollen-erklæringen) signalisert at regjeringen vil utvikle «inngrepsfrie naturområder» (INON) som verktøy i arealpolitikken.

Utbygging av vannkraft vil i de aller fleste tilfeller medføre en reduksjon i inngrepsfri natur. Ved en vurdering av landskapseffektene og tap av inngrepsfrie områder må man vurdere områdets landskapsmessige verdier. Her er områdets størrelse og «storslåthet» samt omfanget av andre inngrep avgjørende. Store områder uten inngrep i hele transektet fra kyst til fjell vil i en slik sammenheng ha stor verdi.

Reindrift

Reindriften er en arealavhengig næring, og sikring av reindriftas arealer er forankret i flere sentrale lovverk. Formålsparagrafene til Reindriftsloven, Finnmarksloven og Naturmangfoldloven har formuleringer som understreker viktigheten av å ivareta reindriftas arealbehov. I Prop. 108 S (2013–2014) (Reindriftsavtalen 2014/2015, og endringer i statsbudsjettet 2014 m.m.) fra Landbruks- og matdepartementet fremgår det at utfordringen med å sikre nødvendige arealer for å opprettholde en bærekraftig reindrift vil øke. Tilgang til arealer er en avgjørende forutsetning for at næringen skal kunne fortsette med sin tradisjonelle driftsform. Departementet vil derfor fortsatt prioritere innsatsen på dette området.

Fornybar energi og forsyningssikkerhet

Fornybar energi er en viktig del av Norges miljø- og klimapolitikk. I den politiske plattformen for Solbergregjeringen (Sundvollen-erklæringen) ønsker regjeringen at Norge skal være en foregangsnasjon innen miljøvennlig energibruk og produksjon, både innen vannkraft, vindkraft, bioenergi og andre fornybare energiformer. Regjeringen vil føre en offensiv klimapolitikk og forsterke klimaforliket ved blant annet å øke fornybar kraftproduksjon i Norge. Videre vil regjeringen styrke forsyningssikkerheten og øke robustheten i kraftleveransene i Norge, samt bygge ut tilstrekkelig nettkapasitet over hele landet.

Fylkesmannens vurdering

Flora, vegetasjon og prioriterte naturtyper

Utredningen har påvist tre områder verdifulle naturtyper

Naturbeitemark

Lokaliteten ligger sørvendt i Hávvnávággi som er en sidedal til Øksfjorden. Lokaliteten er stor og har mange typiske arter. Totalt sett vurderes verdien til å være regional (verdi B).

Naturbeitemark

Lokaliteten ligger sørvendt i Hávvnávággi som er en sidedal til Øksfjorden. Lokaliteten har en begrenset størrelse, men med mange typiske arter. Totalt sett vurderes verdien til å være lokal (verdi C).

Frisk slåtte-eng, innmarksbeite Hávvnávággi

Lokaliteten ligger nordvestvendt nederst i Hávvnávággi som er en sidedal til Øksfjorden.

Lokaliteten har en begrenset størrelse, og gjengroingspreget, og spor av senere gjør at lokaliteten ikke kan få høyere verdi enn lokal verdi (verdi C) som slåttemark.

Det er ikke observert noen rødlistede arter i tilknytning til disse naturtypene eller innen influensområdet for øvrig. Når det gjelder karplanter, moser og lav er området nå relativt godt undersøkt, og det er lite potensiale for at det finnes rødlistede arter i influensområdet innenfor disse gruppene. Når det gjelder sopp så er potensialet noe større. Området har vært brukt som beitemarker i lang tid, og en kan ikke utelukke at det fremdeles kan være forekomster av rødlistede sopparter knyttet til beitemark.

Influensområdet har tre forekomster av viktige naturtyper i henhold til DN's håndbok nr. 13, to med verdi C og én med verdi B. Ingen rødlistede arter er påvist med fast tilhold i influensområdet. Etter Fylkesmannens vurdering har området middels verdi.

Rørgatetraséen vil komme i berøring med de to verdifulle lokalitetene med verdi C. Inngrepet kan ha negativ effekt. En justering av rørgata vil redusere de negative effektene for disse lokalitetene. Vi anser imidlertid ikke disse lokalitetene å være av en slik verdi at vi vil kreve dette. Naturtypen med verdi B blir ikke direkte berørt.

For «Flora, vegetasjon og prioriterte naturtyper» anser vi at området har middels verdi, og at utbyggingen vil ha middels til små negative konsekvenser.

Dyre- og fugleliv

Området har de vanlige artene som er representativ for regionen. Av rovdyr finnes det jerv, og med innslag av gaupe. Det finnes ingen kjente hekkeområder for rovfugl i området, men det forekommer sannsynligvis både kongeørn, havørn og jaktfalk i området. Etter vår vurdering vil en utbygging ha liten betydning for disse artene.

For «Dyre- og fugleliv» anser vi at en utbygging vil ha små negative konsekvenser.

Fisk og ferskvannsf fauna

Hamnaelva er i dag vurdert å være i svært god tilstand (naturlig tilstand) etter kriteriene i vannforskriften, på bakgrunn av at det ikke finnes kjente inngrep/ påvirkninger i området.

Ørreten som lever i tjernet som skal brukes til magasin vil bli sterkt berørt og få sine gyteområder tørrlagt til tider som følge av reguleringen. Tørrlegging av arealer i vannet påvirker også bunndyrfaunaen negativt. Dette minsker mattilgangen for ørrestammen som kan ventes å gå ned på sikt. Med en regulering på 5 meter vil konsekvensene kunne bli så store at vi antar at inntaksdammen ikke nå miljømålene etter vannforskriften om minst god økologisk tilstand.

Hamnaelva har en bestand av ørret. Et eksisterende vandringshinder ved veien hindrer oppgang av anadrom fisk. Sett bort fra vandringshinderet kan det ikke utelukkes at enkelte sjørørret kunnet vandret opp de nederste 200 meterne av elva. Resten av elva er imidlertid så bratt at vi anser den å være uten verdi for fisk. Vi er ikke kjent med fiskeinteresser i elva, og anser det som lite sannsynlig at det foreligger noen fiskeinteresser. På bakgrunn av dette anser vi Hamnaelva å ha liten verdi for fisk.

Med sterkt redusert vannføring vil leveområdene for ørreten bli mindre. Vi er ikke sikker på at planlagt minstevannføring vil være tilstrekkelig til å opprettholde en bestand av ørret i elva. Det foreligger ikke kunnskap om bunndyrfaunaen her. Vi antar at planlagt minstevannføring vil opprettholde en bestand av bunndyr i deler av elva. På bakgrunn av dette kan vi ikke utelukke at Hamnaelva ikke vil nå miljømålene etter vannforskriften om minst god økologisk tilstand.

Det er ikke registrert forekomster av ål eller elvemusling, og vassdraget forventes ikke å ha verdi for disse artene.

For «Fisk og ferskvannsfauna» anser vi at Hamnaelva og inntaksdammen har liten verdi. Vi anser tiltaket å være av et slikt omfang at vi ikke forventer at miljømålene etter vannforskriften om minst god økologisk tilstand vil bli nådd. Med tilstrekkelig med minstevannføring vil konsekvensene bli mindre, og det kan være mulig å ha god økologisk tilstand. Ettersom vi anser elva og inntaksdammen å ha liten verdi for fisk, mener vi konsekvensene av en utbygging vil være akseptable selv om god miljøtilstand ikke oppnås. Vi overlater til NVE å fastsette minstevannføring etter erfaring med slike saker.

Reindrift

Prosjektet ligger i reinbeitedistrikt 27 Joahkonjarga. Det aktuelle området benyttes som kalvingsland og sommerbeite. Utbyggingen vil medføre permanent tap av en del beite som følge av regulering av inntaksmagasin, midlertidig tap av beite langs rørledningstraseen og forstyrrelser i anleggsperioden og som følge av økt ferdsel og aktivitet i ettertid. Store forstyrrelser kan medføre langvarige unnvikelseeffekter. Sprekker i isen i inntaksmagasinet som følge av reguleringen, kan dessuten føre til tap av rein.

For «Reindrift» anser vi at en utbygging kan medføre store konsekvenser, men ikke av et slikt omfang at vi vil fraråde en utbygging.

De negative virkningene for reindriften kan reduseres betydelig gjennom avbøtende tiltak.

1. Anleggsarbeidene knyttet til inntaksdam og rørledning må foregå på høsten etter nærmere avtale med reinbeitedistriktet.
2. Områder berørt av anleggsarbeid skal behandles på en slik måte at revegetering kan skje så raskt som mulig. Vegetasjonsdekket skal skrelles av og tas vare på og legges ut i rørledningstraseen før tilsåing.
3. Permanent kjørespor opp til inntaksmagasinet skal stenges av fysisk.
4. Konesjonsinnehaveren må pålegges erstatningsplikt for rein som skader eller omkommer som følge av sprekker i isen.

Landskapseffekter og inngrepsfri natur

Det omsøkte tiltaket vil medføre en reduksjon i inngrepsfri natur. Inngrepene vil først og fremst være knyttet til anleggsveien, rørgata og inntaksdammen. Området er avgrenset av tynge tekniske inngrep på alle kanter, og verdien av området for inngrepsfri natur er derfor begrenset.

Området langs Hamnaelva fremstår som naturskjønt og med flott utsikt, og inngrepene vil helt klart sette spor i terrenget. Sterkt redusert vannføring fra inntaket til kraftstasjonen vil minske opplevelsverdien av landskapet. Revegetering og minstevannføring vil redusere de negative konsekvensene for landskapsbildet.

For «Landskapseffekter og inngrepsfri natur» vil tiltaket ha negative effekter, men ikke av et slikt omfang at det vil være grunnlag for å fraråde en utbygging. For å minske negative effekter må det settes krav om revegetering og minstevannføring.

Marine ressurser og verdier

Tiltaket vil ikke påvirke marine ressurser og verdier.

Forurensning

Vi kan ikke se at tiltaket vil ha forurensende effekt utover noe nedslamming i anleggsperioden.

Forsyningssikkerhet og beredskap

I et samfunnssikkerhets – og beredskapsperspektiv fremstår det som positivt at det tas initiativ til utbygging av småkraftverk for å styrke kraftoppdekningen i fylket.

Det er store variasjoner i kraftbalansen i Nord-Norge og mellom forskjellige områder internt i denne regionen. I Statnett sin nettviklingsplan 2013 fremgår det at *“I Finnmark svinger det fra stort kraftoverskudd sommerstid til et like stort underskudd vinterstid. Dette påvirker også Troms, fordi ubalansene i Finnmark øker belastningen på nettet lenger sør.”*

Dette underbygger et generelt behov for økt kraftproduksjon i fylket som kan bidra til å redusere underskuddet på vinteren og bidra til styrket forsyningssikkerhet generelt og i Finnmark spesielt. Dette forutsetter at det er kapasitet i eksisterende linjenett. Søker har i de enkelte saker vært i kontakt med netteier og fått bekreftet at det er ledig kapasitet i nettet.

Fylkesmannen arbeider nå med uttalelse til 6 småkraftverk i Alta, Kvalsund og Loppa kommune. I konsesjonssøknadene er det gjennomgående små mengder kraft som forventes produsert, med unntak av Korselva i Kvalsund kommune. En utbygging av Korselva vil kunne være et bra bidrag til styrket kraftoppdekning i Finnmark. Med en gjennomsnittlig årlig kraftproduksjon på 25 GWh er det opplyst at dette vil tilsvare forbruket til ca. 1250 husstander. For de øvrige ligger årlig middelproduksjon fra 8,3 til 4,0 GWh.

I forhold til samfunnssikkerhet er det viktig at kraftoppdekningen på vinteren blir bedre i og med at det er på denne årstiden vi har et betydelig underskudd.

For de fleste av de omsøkte kraftverkene vil vinterproduksjonen være beskjeden og for et par nærmest fraværende. Til sammen vil de omsøkte kraftverkene produsere 14 GWh om vinteren.

Antall GWh ved vinterproduksjon:

Korselva	6,7 GWh
Tverrfjordelva	0,9 GWh
Indre Erdal	1,6 GWh
Hamnaelva	0,7 GWh
Stjernevatn	3,1 GWh
Kjerringelva	1,0 GWh

En utbygging av kraftverkene vil samlet eller hver for seg være et positivt bidrag for å redusere kraftunderskuddet på vinteren. Det omsøkte Hamnaelva kraftverk har en svært begrenset vinterproduksjon produksjon sammenliknet med de andre prosjektene.

For «Forsyningssikkerhet og beredskap» anser vi likevel en utbygging som positivt.

Konklusjon

For «Flora, vegetasjon og prioriterte naturtyper» anser vi at området har middels verdi, og at utbyggingen vil ha middels til små negative konsekvenser. For «Dyre- og fugleliv» anser vi at en utbygging vil ha små negative konsekvenser. For «Landskapseffekter og inngrepfri

natur» vil tiltaket ha negative effekter, men ikke av et slikt omfang at det vil være grunnlag for å fraråde en utbygging.

For «Fisk og ferskvannsf fauna» anser vi at Hamnaelva og inntaksdammen har liten verdi. Vi anser tiltaket å være av et slikt omfang at vi ikke forventer at miljømålene etter vannforskriften om minst god økologisk tilstand vil bli nådd, men kan ikke utelukke at det kan være mulig. Ettersom vi anser elva og inntaksdammen å ha liten verdi for fisk, mener vi konsekvensene av en utbygging vil være akseptable selv om god miljøtilstand ikke oppnås.

For «Reindrift» anser vi at en utbygging kan medføre store konsekvenser, men ikke av et slikt omfang at vi vil fraråde en utbygging. De negative virkningene for reindrifta kan reduseres betydelig gjennom avbøtende tiltak.

For «Forsyningssikkerhet og beredskap» anser vi en utbygging som positivt, selv om kraftverket har en begrenset produksjon, spesielt om vinteren. Tiltaket vil ikke påvirke marine ressurser og verdier. Vi kan ikke se at tiltaket vil ha forurensende effekt utover noe nedslamming i anleggsperioden.

Etter en samlet vurdering anser vi fordelene ved en utbygging som større enn ulempene, og det vil ikke være grunnlag for å gå i mot en utbygging.

Dersom det gis konsesjon til utbyggingen, har Fylkesmannen følgende krav/merknader:

- Det må sikres tilstrekkelig med minstevannføring i Hamnaelva. Vi overlater til NVE å fastsette minstevannføring etter erfaring med slike saker.
- Anleggsarbeidene knyttet til inntaksdam og rørledning må foregå på høsten etter nærmere avtale med reinbeitedistriktet.
- Området berørt av anleggsarbeid skal behandles på en slik måte at revegetering kan skje så raskt som mulig. Vegetasjonsdekket skal skrelles av og tas vare på og legges ut i rørledningstraseen før tilsåing.
- Permanent kjørespor opp til inntaksmagasinet skal stenges av fysisk.
- Konsesjonsinnehaveren må pålegges erstatningsplikt for rein som skader eller omkommer som følge av sprekker i isen.

Med hilsen

Gunnar Kjønne
fylkesmann

Jostein Fløgstad
fung. miljøvernssjef

Kopi til:

Finnmarkseiendommen
Loppa kommune
Finnmark fylkeskommune
Finnmark kraft AS
Miljødirektoratet

post@fefo.no
postmottak@loppa.kommune.no
postmottak@ffk.no
Pb. 1500
post@miljodir.no

9506 ALTA